

הסיפור שלי

סיפור מעורך השראה
לשולחן השבת

"מכבדו בחייו ומכבדו במותו"

הרב חיים אלעזר גורליק

הוגלה לקזחסטן, שם הוא הסתלק בשנת תש"ד (1944) בעיר אלמא אטא (המרוחקת כשש מאות וחמישים ק"מ מטשקנט). הרבי - שלא ביקר מעולם בקבר אביו - הודה לו על התמונות. הוא הוציא זכוכית מגדלת ובחן אותן מקרוב, ואחר כך הציג בפניו שאלות רבות: "מי קבור ליד אבי?", "האם זהו בית קברות יהודי?", וכן הלאה.

בתמונות ניתן היה להבחין בכירור במצב הגרוע של המצבה. היא בלטה עד כדי כך שהיה קשה לקרוא חלק מהמילים. לפתע אמר הרבי, "אמרת שעדיין יש לך בני משפחה בברית המועצות. האם תוכל לשאול אותם אם יוכלו לתקן את המצבה של אבי?"

אחי כמובן הסכים, ומיהר לשלוח לנו מניו יורק מכתב עם בקשת הרבי. כאשר קיבלנו את הבקשה, היה ברור שאני אצטרך להיות זה שיעשה זאת, מאחר שאבי כבר היה מבוגר מדי בשביל לבצע עבודה שכזו. באותה תקופה, הגשנו כולנו בקשות להיתר יציאה מברית המועצות, ולמרות שבקשות קודמות שהגשנו סורבו כמה פעמים, קיווינו וציפינו שהפעם תאושר בקשתנו. בהינתן היתר שכזה, היה על המקבל להזדרז לצאת את גבולות המדינה תוך עשרה ימים מרגע קבלת ההיתר - לכן הטיפול במצבה היה חייב להיעשות במהירות.

למרות החשש שאם ייודע לשלטונות שעסקתי בשיפוץ מצבת הרב עלול היה הדבר להעמיד בסכנה את קבלת ההיתר המיוחל - מאחר שהייתה זו בקשה אישית של הרבי הייתי מוכן ומזומן לבצעה, גם במחיר סיכון חירותי האישית. התחלתי באיתור לוח שיש מתאים. המצבה המקורית הייתה עשויה מאבן מאחר שהיא נעשתה בתקופת המלחמה, כאשר לא היה אפשרות להשיג שיש. אבי סייע לגייס את הכספים הנחוצים לרכישת השיש.

אחר כך התעוררה התלבטות נוספת. מי יחרוט את הכיתוב? מצד אחר רצינו לשכור בעל מקצוע, אך מצד שני הרבי ביקש במפורש שיהיה זה אדם ירא שמים. ככל שחיפשנו, לא הצלחנו למצוא מישהו מתאים לתפקיד.

הייתי נואש, והזמן הלך ואזל, ולכן כתבתי מכתב לבן דודי, ר' גרשון בער ג'ייקובסון, שהתגורר בניו יורק, וביקשתי

נולדתי בשנת תש"ו (1946) בעיר לבוב (למברג, בפי תושביה היהודים), שהשתייכה אז לאוקראינה. עקב קרבתה לגבול עם פולין, הפכה לבוב לתחנת מעבר שדרכה הוברחו יהודים מברית המועצות בתקופה שלאחר מלחמת העולם השנייה. אבי היה צייר, והוא סייע בהכנת דרכונים מזויפים עבור יהודים שביקשו להימלט אל העולם החופשי דרך פולין. בשנה שבה נולדתי, הוא נתפס ונגזר עליו עונש הגליה למחנה עבודה - גולאג - בסיביר הקפואה והרחוקה.

בסוף שנת תשל"א (1971), כשגרנו בטשקנט, אוזבקיסטן, קיבל אחי הגדול, מרדכי, היתר יציאה מברית המועצות. הוא היגר לארץ הקודש, ולקראת תשרי תשל"ב הוא נסע לרבי. ביחידות הראשונה שלה זכה, הוא מסר לרבי תמונות של מקום קבורת אביו, רבי לוי יצחק שניאורסאהן, אותן צילם כאשר נסע להתפלל במקום, זמן קצר לפני שאושרה יציאתו מהמדינה.

רבי לוי יצחק כיהן כרבה של העיר יקטרינוסלב, אוקראינה, בזמן שנעצר בידי הסובייטים באשמת פעילותו הדתית. הוא

«

מיזם מיוחד לשימור זיכרונות ועדויות על חייו ופועלו של הרבי מליובאוויטש. סיפור זה הוא אחד מני רבים שתועדו על ידינו בראיונות וידאו לאורך השנים. נכון להיום, מצויות בידינו מעל 1700 עדויות מכלי ראשון. אף שהשתדלנו כמיטב יכולתנו לאמת כל פרט, תוכנם של הסיפורים משקף את דברי הרבי כפי שאלו הובנו בשעתו על ידי השומעים והשתמרו בזיכרונם.

MY ENCOUNTER
with the REBBE

ממנו שיברר אצל הרבי מה עלינו לעשות. כמו כן, ביקשתי ממנו שיפטור התלבטות נוספת שהייתה לנו: מה לעשות עם המצבה הישנה?

חיכיתי במתח לתשובה, אך למרבה הצער זו לא הגיעה. בינתיים המשכנו במאמצינו לאתר חורט, ולבסוף מצאנו, בטשקנט עצמה, יהודי בוכרי ירא שמים בשם גבריאל, שאביו עסק במלאכה זו. הוא עצמו לא עסק בכך, אך כילד התלווה אל אביו וצפה בו בעבודתו, והיו לו את כל המכשירים הנחוצים. הוא הסכים לבצע את המלאכה, אך מאחר שלא היה מנוסה בכך, הוא הודיע מראש שזה ייקח לו זמן.

התנינו עמו שהוא יצטרך לטבול במקווה טהרה בכל יום לפני תחילת העבודה. אספנו אותו במונית והבאנו אותו לביתנו, שם חפרנו מקווה סודי מאחורי אחד הארונות במטבח. אחרי שטבל במקווה, הוא היה ניגש לעבודה על המצבה.

לבסוף, הגיע היום הגדול שבו המצבה הייתה מוכנה, ונסעתי לאלמא אטא אחרי שארזתי את המצבה היטב במזוודה, שאותה התעקשתי לקחת עמי במטוס. במהלך הנסיעה חששתי מאוד שמא ניעצר בידי המשטרה והמצבה תתגלה, אך ברוך ה' הכול עבר בשלום.

בשדה התעופה באלמא אטא התפלאתי לפגוש את פרופ' ירמיהו ברנובר. מסתבר שנודע לו על העלייה המתוכננת לקברו של רבי לוי יצחק, והוא הגיע במיוחד מריגה כדי להשתטח על הקבר ולעורר רחמים שיצליח לצאת מברית המועצות. בגלל היותו מדען בכיר, השלטונות הערימו קשיים ומיאנו להעניק לו היתר יציאה. בין חסידי חב"ד ברוסיה היה ידוע שההשתטחות על קברו של רבי לוי יצחק היא סגולה בדוקה עבור מי שמתקשה לצאת מהמדינה.

כשהגענו למקום פגשנו חסיד חב"ד מקומי בשם ר' יוסף נימוטין, שהביא עמו פועל נוסף ושק מלט. פירקנו את המצבה הישנה, והצבנו במקומה את החדשה. עדיין לא ידענו מה לעשות בישנה. לפתע העלה מישהו רעיון: לְתַחַם את הקבר במסגרת בטון קטנה ולערב את שברי המצבה הישנה בתערובת הבטון.

אחרי שסיימנו, צילמנו כמה תמונות ושבנו לביתנו. ימים ספורים אחר כך בקשתנו לצאת מברית המועצות אושרה. אגב, פרופ' ברנובר זכה לצאת משם בהמשך אותה שנה. זמן קצר לאחר הגעתנו לארץ הקודש, טסנו לניו יורק כדי לראות את הרבי לראשונה.

בעת חלוקת המצות לפני חג הפסח העניק הרבי לאבי

שלוש מצות, ולי העניק מצה אחת, אף שהייתי אז עדיין בחור. במהלך היחידות שהייתה לנו מיד לאחר החג, הודה לנו הרבי במילים חמות, "יישר כוח גדול לכם על המאמצים שהשקעתם בשיקום הציון של אבי", אמר. "אינני רוצה לגרוע מהזכות שבוודאי יש לכם על כך, אך אני מעוניין לשלם לכם על ההוצאות, מצד חובת כיבוד אב המוטלת עלי. לכן, בבקשה מסרו חשבון למזכיר, והוא ישלם לכם".

אחרי היחידות נכנסנו למזכירו של הרבי, הרב חזקוני, והוא שילם את מלוא ההוצאות, תוך שהוא אפילו מחשב את עמלת ההמרה מרובל לדולר.

כאשר ביקרנו בהמשך את בן דודי, ר' גרשון בער, שאלתי אותו, "מה קרה למכתב ששלחתי לך?" הוא אמר שהמכתב הגיע אליו, ושהוא אף קיבל מענה מהיר מהרבי, שאותו שלח אלינו במכתב חוזר. מסתבר שמכתבו צונזר בידי הפקידים הסובייטיים שנהגו לעבור על כל מכתב שנכנס לברית המועצות מחוץ לארץ.

הסתקרנתי לדעת מה הייתה תשובת הרבי. הוא אמר שבנוגע למציאת חרט מתאים וירא שמים, הרבי ענה "ידוע מאמר רז"ל, 'יגעת ומצאת' - ובוודאי יצליחו", ובנוגע למצבה הישנה, אמר "לפרק אותה לחתיכות קטנות, ולקבור אותה במקום הציון". נדהמתי להיווכח שפעלנו בהתאם להוראות הרבי, גם מבלי שהיינו מודעים להן.

אמנם המבצע הקדוש הזה היה כרוך בלא מעט סיכון וחששות, אך כל אלו היו שווים רק כדי לקבל כזה "יישר כוח" מהרבי.

במשך יותר מארבעים שנה שימש הרב חיים אלעזר גורליק כשליח ומנהל שותף של מרכז חב"ד לדוברי רוסית במלבורן, אוסטרליה. הוא רואיין בחודש תמוז תשע"ו (2016).

לזכות אבינו היקר הרב יעקב שי' מינסקי ולעילוי נשמת אמנו היקרה מרת שיינא באשע בתיה ע"ה הוקדש ע"י בנם ר' שניאור ויוכבד שיחיו מינסקי

השבוע לפני:

< תשל"א (1970) — אחרי שכתבי אביו, המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן, ראו אור בסדרת ספרי לקוטי לוי יצחק, החל הרבי לבאר בכל התוועדות שבת קודש רעיון מתורת אביו - תחילה בהערותיו על חלק אגרת הקודש מספר התניא, ובהמשך בהערותיו על ספר הזוהר.¹ כ' במנחם אב

< תשל"ג (1973) — לקראת סיום התוועדות יום ההילולא של אביו, המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן, בשבת קודש, הכריז הרבי שכל אלה שזכו לשמש את אביו ולסייע לו בימי חייו, וכן אלה שהתעסקו בהוצאה לאור של כתביו ובעריכת המפתחות לספרים, יעלו לקבל בקבוק משקה. חמישה אנשים ניגשו, והרבי מזג לכל אחד מהם מבקבוק המשקה, ומסר להם את הבקבוק כדי לחלק "לחיים" בין הקהל.² כ' במנחם אב

1 תורת מנחם סא, עמ' 153
2 תורת מנחם עג, עמ' 154